

HÂKİMİYET-İ MİLLİYE GAZETESİ VE MİLLÎ MÜCADELE

Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU¹

ÖZET

Mustafa Kemal, Sivas'taki İrade-yi Milliye gazetesinin matbaasını Ankara'ya getirerek 10 Ocak 1920'de Hâkimiyet-i Milliye gazetesini kurar. Bu gazetede editörlük ve köşe yazarlığı yapar. Bazen Mustafa Kemal imzasıyla bazen de imzasız yazılarında Millî Mücadele'yi ve işgalleri anlatan yazılar kaleme alır. Osmanlı harfleriyle basılan gazete-deki bu yazılarını Millî Mücadele zaferle sonuçlanana kadar devam ettirir. Mustafa Kemal'in bu makaleleri üzerinde az da olsa incelemeler yapılmış fakat bunlar günümüz harfleriyle henüz basılmamıştır. Bu çalışmada Mustafa Kemal'in Hâkimiyet-i Milliye'deki köşe yazıları üzerinde durulacaktır. Hâkimiyet-i Milliye Millî Mücadele yıllarında kamuoyu oluşturmak ve halkın Millî Mücadele'ye katılımını sağlamak amacıyla yayımlanmıştır. Anadolu ve İstanbul işgal altındayken yazıların birçoğu Mustafa Kemal imzasıyla veya yıldız işaretiyle yayımlanmıştır. Başlangıçta yazıların isimsiz ama yıldız işaretiyle yayımlanmasının sebebi hakkında çeşitli düşünceler söylenebilir. Mustafa Kemal, bu gazetenin “Anadolu'nun Sesi” olduğuna inandığı için ve gazetenin belli bir grubun değil, bütün Anadolu'nun simgesi olduğunu göstermek için yazıların altına ismini koymamıştır, denilebilir. Ayrıca bu gazete vasıtasıyla içinde bulunulan dönemde işgal kuvvetlerinin başlattığı propagandalara karşı halk uyarılmıştır. Hâkimiyet-i Milliye'de dış politikamızın nasıl olması gerektiği hakkında da yazılar yayımlanmış ve Avrupa'nın ikiyüzlü olduğu ve biz Türkleri sevmedikleri sık sık vurgulanmıştır. Bu yazılar vasıtasıyla Mustafa Kemal'in Avrupa'ya nasıl

¹ Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fak., hdogramacioglu@gmail.com

baktığı ve Batı ülkelerine karşı neler düşündüğü de anlaşılmaktadır. Özellikle başyazılar üzeride yapılmış olan bu incelemede görülen şudur ki gazete vasıtasıyla Millî Mücadele günbegün takip edilmiş ve halk işgallere karşı bilinçlendirilmiştir. Mustafa Kemal'in imzasız yayınladığı bu başyazılar, Millî Mücadele'ye rehberlik etmiştir. Ayrıca, millî bilinci zinde tutan diğer yazılar vasıtasıyla da istiklâl mücadelemiz halka duyurulmuştur. Gazetede hemen her konuda halkı bilgilendirmek için yazılar yazılmıştır. İktisadî, askerî, kültürel ve diğer farklı konularda yazılan yazılarda Millî Mücadele sonrası kurulacak Türkiye'nin fikrî temelleri atılmıştır. Böylece hem Millî Mücadele'nin başarıyla sürdürülmesi sağlanmış hem de toplumsal kültürlenme süreci hızlandırılmıştır. Gazete, bir yandan Millî Mücadele'yi yürütme vazifesini yerine getirirken diğer yandan da sosyal meselelerle ilgilenmiştir. Yetimlerin durumu, gençlik ve evsizlik gibi sosyal meseleler de gazetede kendine yer bulabilmiştir. Böylesine yelpazesini geniş tutan bu gazete kendisini halkın sesi olarak görmüştür. Zaten Mustafa Kemal bu gazeteye isim seçerken önce "Anadolu'nun Sesi" adını vermiş fakat sonradan "Hâkimiyet-i Milliye" adında karar kılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî Mücadele, Hâkimiyet-i Milliye gazetesi, işgaller, sosyal meseleler.

NEWSPAPER OF HÂKİMİYET-İ MİLLİYE AND NATIONAL STRUGGLE

ABSTRACT

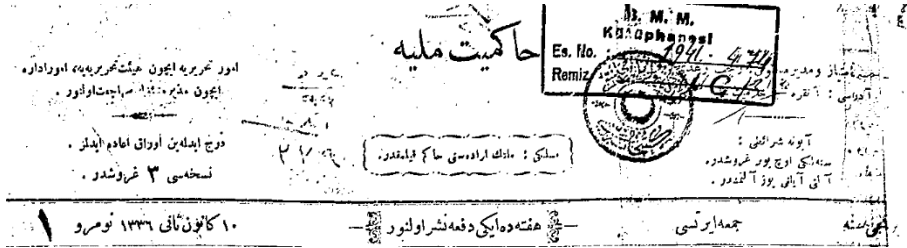
Mustafa Kemal brought the printing house of the newspaper İrade-yi Milliye in Sivas to Ankara and founded Hâkimiyet-i Milliye on 10 January 1920. He worked as editor and columnist in this newspaper. He sometimes writes articles about the National Struggle and the occupations in her unsigned writings. These letters in the newspaper, which was printed with Ottoman letters, continue until the National Struggle has ended in victory. Although some of these articles written by Mustafa Kemal have been examined, they have not yet been published. In this study, the articles of Mustafa Kemal on the columns of Hâkimiyet-i Milliye will be emphasized. In the years of the National Struggle, the National Sovereignty was published in order to create public opinion and to ensure the participation of the people in the National Struggle. While Anatolia and Istanbul were under occupation, many of the writings were published under the name of Mustafa Kemal or with asterisk. At the beginning, there are various thoughts about the reason why the articles were published with an anonymous asterisk. Because Mustafa Kemal, believes that this newspaper the Voice of Anatolia and the newspaper is not a certain group, but to show that it is the symbol of all Anatolia, under the name of the article did not put his signature. In addition, through this newspaper, the people were warned against the propagandas initiated by the occupation forces. Written articles about how our foreign policy should be in the Hakimiyet-i Milliye and it is often emphasized that Europe is a hypocrite and they do not like Turks. Through these writings, it is understood how Mustafa Kemal looked to Europe and what he thought to Western countries. In this study, especially on the editorials, it is seen that the National Struggle was followed up daily and the people were informed about the occupations. These editorials published by Mustafa Kemal were guided by the National Struggle. In addition, our struggle for independence was announced to the public through

other writings that kept it in a national consciousness. In the newspaper, almost everything was written to inform the public. Economic, military, cultural and other articles written on different subjects will be established after the National Struggle Turkey's intellectual foundations were laid. Thus, the success of the National Struggle has been ensured and the social culturing process has been accelerated. The newspaper, while carrying out the task of carrying out the National Struggle, on the other hand was interested in social issues. Social issues such as the situation of the orphans, youth and homelessness were also found in the newspaper. This newspaper, which has such a wide range, saw itself as the voice of the people. In fact, when choosing the name of this newspaper, Mustafa Kemal first called the "Voice of Anatolia but later made a decision called Hâkimiyet-i Milliye.

Keywords: National Struggle, newspaper of Hâkimiyet-i Milliye, occupations, social issues.

GİRİŞ

Hâkimiyet-i Milliye gazetesi Millî Mücadele'yi yakından takip etmiş ve Mustafa Kemal'in bizzat editörlük yaparak yönettiği bir gazete olmuştur. Gazetede işgaller günü gününe takip edilmiş ve Anadolu'da kurulacak yeni Türk Devletinin fikrî temelleri bu gazete tarafından atılmıştır. Gazete o günün şartlarında Millî Mücadele'nin tek yayın organı durumuna gelmiştir.

(Hâkimiyet-i Milliye'nin ilk nüshası 10 Kânûn-ı Sâni 1336 / 10 Ocak 1920, Numara:1)

Gazetenin neşriyatı Anadolu'da heyecanla karşılanmış ve gazete nüshaları Millî Mücadele'nin sürdüğü vatan sathına ücretsiz dağıtılmıştır. Böylece Millî Mücadele'nin fikrî cephesi Ankara'da açılmıştır.

A. İşgaller ve Millî Mücadele:

Mütareke'yi takip eden günlerde Anadolu'da bölge bölge işgaller başlamıştır. Anadolu'da halk bu işgallere karşı direnmeye başlamış ve Hâkimiyet-i Milliye'de işgal kuvvetleriyle yapılan müsademeler ve halkın işgal güçlerine karşı gösterdiği mukavemetten övgüyle bahsedilmiştir. Özellikle Fransız askerlerinin Ermenileri silahlandırarak halka zulmetmeleri, halkın mukaddesâtına saldırıp kadınlara tecavüzleri gazetede sıkça rastlanılan ve halkı işgale karşı direnmeye teşvik eden yazılardandır. 10 Şubat 1920'de Fransız askerleri Maraş'ta halkla silahlı çatışmaya girmiş; bu çatışmanın ardından kan ve gözyaşı kalmıştır:

مرءك قرآنسزلر طرفدن تحايه-ی
 اوذریته شهرده در حال سکون و آسایش تقریر
 ایدلمش ایسه ده مملکتک منظره پریشانیسی
 آجینه جق بر شکلده در. قصیه نک نمئی یانمشدر.
 بر تللی ده قرآنسزلر طرفدن انداخت ایدیلن
 طوب مرچلرینک تخریباته هدئی اوله رق
 خرابیه دو نمشد. اهالی مملکتاریخی قور-

“Maraş’da Fransızlar tarafından tahliyesi üzerine şehirde derhal sükûn ve âsâyiş takrir edilmiş ise de memleketin manzarâ-yı perişâniyesi acımacak bir şekildedir.(...)Ahâli-yi İslâmiyenin mukaddesâtına açıktan açığa tecavüz ederek onları tahammülfersâ bir hâlde şıarmış olan Ermeni çetelerinin ayakları altında bırakmak Fransız dostlarımız için müebbeden mûcib-i nedâmet bir siyasettir. Taşları, toprakları değil gönülleri işgal etmek arzusunu izhar etmekte olan Fransız efkâr-ı umumiyesinin bu katliamlardan haberdar olup olmadığını, Fransız medeniyeti namına şark-taki memurlarının ne facialar tertip ettiklerini tahkik edip etmediklerini herkes kendi kendine sormaktadır. (...) Fransızların Maraş’a gelir gelmez cebren bazı hâne ve Kiliseleri işgal eylediklerini ve Ermeni gençlerinden bazılarını zor ve tehdit ile silahlandırarak İslamlar aleyhine teşvik ettikleri ve Türklere karşı hissiyât-ı dostâneelerini izhâr edenleri tehdit ve hapseyledikleri ve bir kısmını da beraber götürdükleri ve memleketi ateşe yakarak binlerce Ermeni’nin kanına girdikleri bildirilmektedir.”²

Maraş’ın işgali Anadolu’nun işgalinin bir sembolü olmuş ve kurtuluş meşalesi Sütçü İmam ile yakılmıştır. Bu işgaller ve halkın işgalere direnişi gazetenin muhtelif sayfalarında farklı metinlerle yer almıştır. Elbette işgal edilen tek yer Maraş; tek işgalci de Fransızlar değildir. Yurdun dört bir tarafı işgal edilmiş, her yerden kan ve gözyaşı haberleri gelmekteydi. Hâkimiyet-i Milliye bu haberleri günü birlik

² İmzasız, Maraş’da Vaziyet, **Hâkimiyet-i Milliye**, 21 Şubat 1336 / Cumartesi, Numara 10, Sayfa 3, Sütun 2-3.

Anadolu sathına duyurmuş ve duyurmakla kalmayıp kamuoyu oluşturmuştur. Bu yönüyle Milli Mücadele'yi yönlendirmiştir.

B. Yunanlıların Sinsi Planları

Yunanlılar Anadolu'yu planlı ve programlı işgal ederken halkı birbirine düşürmek ve böylece işgalleri kolaylaştırmak için sinsi planlar yapmışlardır. Anadolu'da bulunan Rumlar, Ermeniler ve daha çeşitli etnik kimlikler üzerinden ülkeyi parçalama planlarını işgal yıllarında hazırlamış ve uygulamışlardır.

Yunanlılar Aydın'ı işgal ettiklerinde orada Zeybek elbiselerinin bulunduğu depoyu ele geçirmişler ve bu elbiseleri kendi askerlerine giydirerek sinsi planlarını uygulamaya koyulmuşlardır. Ertesi gün Zeybek kıyafeti giymiş Yunan askerleri Aydın havalisinde bulunan Hristiyan beldelere saldırılar düzenleyerek oradaki gayrimüslim ahalie tecavüz ve işkenceler yapmışlar ve bunları da kayıt altına alarak Batı kamuoyuna servis etmişlerdir. Böylece Türklerin soykırım yaptıklarını, Hristiyan halka işkence ettiklerini ve Türklerin barbar(!) olduklarını iddia ederek işgali meşru göstermeye çalışmışlardır. Hâkimiyet-i Milliye gazetesi bu davranışta bulunan Yunan askerlerine "Yunan Çeteleri" adını vermiştir:

یونان چتہ لری و حاضر لقلر

۱۲-۲-۳۶ تاریخچه : آیدین وحوالیسی
قوای ملیہ قومانداتی دیرجی محمد آقہ امضاسیلہ
دول اشتلاقیہ قوق العادہ قومیسر لرینہ کشیدہ
ایدیان مہم ویک موثوق موادی احتوا
ایلہین خطرہ صورتی :

یونانیلرک ازمیر وحوالیستدہ برچوق بزیک
الیدسہ سی تدارک ایدہرک یونلرک یرقسینی اشغل
منطقہ لری داخاندہ کی یونان چتہ لرینہ کیدردکلری
وبرقسندہ اشغال خارجندہ بولوتان منطقہ دہ کی
روملردن فکرلرینہ خدمت ایدہجک اولانارہ

“YUNAN ÇETELERİ VE HAZIRLIKLAR

12.2.1336- tarihiyle: Aydın ve havalisi Kuva-yı Milliye kumandanı Demirci Mehmet Efe imzasıyla düvel-i itilâfiye fevkalade komiserlerine keşide edilen mühim ve pek mevsuk mevâdi ihtiva eyleyen muhtıra sureti:

Yunanlıların İzmir ve havalisinde birçok Zeybek elbisesi tedarik ederek bunların bir kısmını işgâl mıntıkalarındaki Yunan çetelerine giydirdikleri, bir kısmını da işgâl haricinde bulunan mıntıkadaki Rumlardan fikirlerine hizmet edecek olanlara gönderdikleri ve bu günlerde hazırladıkları umumî bir taarruz esnasında bu zeybek elbiseli çetelerle İslâm ve Hristiyan ahaliye karşı tecavüzlerde bulunarak Yunan taarruzuna mukabil Hristiyan ahâlinin bizim tarafımızdan katliam edildiklerini iddiaya kalkışacakları ve pek kati bir surette haber alındı.”³

Yunanlılar aslında bu planları daha öncesinde Fransızlardan almışlardır. Fransızlar Anadolu’yu işgal ettiklerinde Ermenileri silahlandırıp Türkleri katlettirmişler, aynı zamanda Türk elbiseleri giyip Ermenileri öldürmüş ve soykırım iddialarını bugün olduğu gibi o zaman da ortaya atmışlardır. Aynı yöntemi Yunan çeteleri de Aydın’da uygulamışlardır. Günümüzde Ermeni katliamı gibi iddiaların temelini işgal yıllarında kendileri sinsi planlarla ortaya atmışlardır. Bu planları dış kamuoyunda tutmuş ve bugün hâlâ karşımıza problem olarak çıkarılmaktadır. Hakimiyet-i Milliye bu planları görmüş ve yaptığı haber yayınlarıyla bu sinsi planları deşifre etmiştir.

C. İşgalin Mahiyeti:

Başta İstanbul olmak üzere tüm Anadolu’nun işgali o dönemde halkta bir panik ve şaşkınlık oluşturmuş, insanlar o güne kadar medenî olarak bildikleri batının kendilerine nasıl bir zarar verebileceklerini kestirememişlerdi. Hatta bazı aydın geçinen kişiler Batı’nın kendilerine çağdaş yaşam getireceğini, ülkeyi mamur edeceklerini bile iddia etmeye başlamışlardı. Bu şuursuz insanları başta medya olmak üzere çeşitli vasıtalarla bilinçlendirmek gerekmektedir. Bu durumda

³ İmzasız, Yunan Çeteleri ve Hazırlıklar, **Hâkimiyet-i Milliye**, 24 Şubat 1336 / Salı, Numara 11, Sayfa 3, Sütun 1.

işgalin mahiyetini ve neticesinin neler olabileceğini duyurmak Hâkimiyet-i Milliye gazetesine düşüyordu. İşte Hâkimiyet-i Milliye Batı'nın hain plânlarını ortaya çıkarmak ve halkı aydınlatmak için işgali takip eden günlerde işgalin mahiyetini ve içyüzünü ortaya koyan haberler yayımlamıştır:

جمعه ایر قسی
برنجی سنه

اشغالك ماهیتی

- و -

نتیجہ سی

۱- نبولده تطیق ایدیان اشغال وسمینک
ماهیتی هر كچه، معلوم اولقله برابر بر آؤدها
تشریحی هیچ اولمازسه تاریخده دهسا ای
ثبیت ایش اولق ایچون فائده لی عد ایدیوروز.
استانولك اشغالی، بردن بره، اشغال
فكرته، متاركدن بری آلیشمش اولان

“İŞGÂLİN MAHİYETİ VE NETİCESİ

İstanbul'da tatbik edilen işgâl-i resmînin mahiyeti herkesçe malum olmakla beraber biraz daha teşrihini hiç olmazsa tarihinde daha iyi tespit etmiş olmak için faideli addediyoruz. (...) Bu işgalde düşmanlarımızın hesap edemedikleri bir nokta var: Kuvâ-yı Milliye'nin işgaldeki bu mahiyeti derhal idrak ederek mücahedeye girişmesi... Harekât-ı katiye için sulh kararlarını beklemeyi meslek ittihaz etmiş olan Kuvâ-yı Milliye'nin sulhtan evvel tatbik edilecek bu emr-i vâkilere karşı da aynı tavrı muhafaza edeceğini zannetmişlerdir. Hâkimiyet-i Milliye'nin, İstiklâl-i Milliye'nin ve hürriyetin hiçbir zaman layık olmadığı kanaat-ı kaviye ile Türklerin kalbinde yer tutamayacağına İstanbul'da iş başında gördükleri birkaç numuneye bakarak hükmetmiş olan düşmanlarımız, Kuvâ-yı Milliye'nin de aynı zihniyet ile kati kararları bekleyeceğini zannettiler. Zannettiler ki İstanbul'da tesis eden İngiliz idaresinin vereceği emirler dairesinde büsbütün Anadolu'daki hâkimiyetinden de milleti tecrit edebilmek imkânını bulabilirler. Zannettiler ki Hilâfet ve Saltanat'ın kapısını süngülerle kontrol altına

alarak bütün âlem-i İslâm'ın ve bütün milletin ruh ve vicdanını da esâret altına almış olacaklar.”⁴

Hâkimiyet-i Milliye’de işgal sonrasında çıkan yazıda İngilizlerin işgal sonrasında Anadolu’yu kolayca ele geçirip sömürgeleştirmeyi zannettikleri ancak bunun boş bir hayal olduğunun bir müddet sonra ortaya çıkacağı belirtilmiştir. Bu konu ile ilgili özellikle İstanbul’un işgal edilmesi üzerine Hâkimiyet-i Milliye’de bu işgalin hesabının sorulacağı ve Kuvâ-yı Milliye’nin bu işgalleri durduracağı yönünde yazılar yer almıştır.

D. İsyanlar:

İstanbul’daki yönetimi ele geçiren işgal kuvvetleri bir yandan Anadolu’yu yer yer işgal ederken diğer yandan da iç isyanlar çıkartıp Millî Mücadele’yi etkisiz hale getirmek istemişlerdir. Yunanlılar başta olmak üzere Fransız ve İngilizler hem Anadolu’yu baştan başa işgal etmişler ve hem de işgal ettikleri yörelerin halkını sinsi plânlar yaparak birbirine düşürmek için pek çok katliam yapmışlardır. Böl, parçala yut, üç ayaklı plânını Millî Mücadele yıllarında uygulamışlardır. Böylelikle halkı isyana teşvik etmek ve Millî Mücadele’yi zayıflatmak istemişlerdir. Özellikle Aznavur isyanı işgal kuvvetlerinin işini kolaylaştırmış ve Anadolu’ya büyük zararlar vermiştir. Aznavur adlı isyancı önce kasabalara girmiş ve Millî Mücadele’nin günah olduğunu söyleyip nutuklar attıktan sonra yağmacılığa başlamıştır:

⁴ İmzasız, İşgâlin Mâhiyeti ve Neticesi, **Hâkimiyet-i Milliye** (Başyazı), 3 Nisan 1336 / Cumartesi, Numara 19, Sayfa 1-2, Sütun 1-2-3-4 /1.

(آنزاور)ك ملعنترلر

آنزاورك باندیرمه یی تاریخ اشغالی اولان ۹ نیشان ۱۳۳۶
تاریختن قوای ملیه نك باندیرمه یی استرداد تاریخی اولان ۱۹
نیشان ۱۳۳۶ تاریخه قدر وقوع اولان حادثاتی حاوی روزنامه
راپوریدر :

“ANZAVUR’UN MELANETLERİ

Anzavur’un Bandırma’yı tarih-i işgâli olan 9 Nisan 1336 tarihinden Kuvâ-yı Milliye’nin Bandırma’yı istirdâd tarihi olan 19 Nisan 1336 tarihine kadar vuku bulan hâdisâtı hâvi rûznâme raporudur:

(...)Nisan 1336 Cuma günü Bandırma’ya vasıl olan Anzavur’u kasabaya girmeden evvel kendisini Şehzâde Cemaleddin Efendi riyasetinde bir heyet istikbâl eylemişlerdir. Anzavur, Bandırma’ya girerek doğruca hükümet binasına girerek toplanan halka Millî Mücadele aleyhinde beyanatta bulunarak namaz kılmak ve oruç tutmak gerekliliğinden bahsedip meyhanelerin de derhal kapatılması için ahd ü peymân ettiğini ifade ettikten sonra yeğeni olan Nuh Bey’le belediyede kendisine tahsis edilen odaya geçmiştir. Anzavur’un Bandırma’ya girişini müteakip maiyeti derhal depoları kırarak mevcut silahları, cephane ve teçhizatı yağma etmeye başlamış ve kasaba ahâlisinden Tarakçı Ahmet, Susurluklu Laz Zâhid ile Gürcü Neşet ve rüfekâsı zâbitânın evlerine girerek soygunculuğa ve tecâvüze başlamışlardır. Bununla beraber komşu köylere de girerek ahâlinin emvâl ve eşyâsını yağma ettikleri haberlerini almış isek de bir harekât icrâsı imkânı hâsıl olunamadı.”⁵

⁵ Yüzbaşı Süheyl İzzet, Anzavur’un Mel’anetleri, **Hâkimiyet-i Milliye**, 27 Mayıs 1336 / Perşembe, Numara 33, Sayfa 2-3, Sütun 1-2-3 / 1.

Kuvâ-yı Milliye Kumandanı Yüzbaşı Süheyl İzzet tarafından gönderilen telgraf metninde Anzavur'un takip edildiği, ancak henüz yakalanamadığı ifade edilmiştir.

E. Hâkimiyet-i Milliye'de Cephe Havadisleri:

İşgaller devam ederken Hâkimiyet-i Milliye'de bir yandan da cephe havadisleri yer almıştır. Yunan taarruzu ve işgali sırasında Yunanlıların ve Fransızların silahlandığı Ermeni çeteleri köyleri basıp zorla altın ve kıymetli eşyaları aldıktan sonra genç, ihtiyar demeden halkı kurşuna dizip o yörelerden çekilmiş ve başka köylere gitmişlerdir. Bu hâdiseler hemen her gün gazetede haber olarak yer almıştır:

“Yunanlılar şimal ve cenup cephelerinde taarruza başladılar. Şimdiye kadar elini pek çok İslâm ve Türk kanıyla boyayan Yunanlılar genç, ihtiyar demeden o şenaatlerine devam etmektedirler. (...) Ermeni fecayii her gün şiddetle devam ediyor. Kars'ın şimalindeki Çakmak köyünden Ermeniler pek çok altın ve iki yüz kadar at almışlar ve köyü tahrip etmişlerdir. Yine aynı mıntıkada yer alan Yukarı Kolmanlı, Oluklu, Kemeli, Tuzluca ve Böcükli gibi birçok İslâm köylerinden fıdye-i necât olarak sekiz bin altın istemişler, vermedikleri takdirde halkı katledeceklerini söylemişlerdir.”⁶

Anadolu'nun bağrında kurulan, bununla birlikte maddî güçten, teçhizat ve cephe desteğinden yoksun, ama kurtuluşa inanmış, bağımsızlık ve istikbal için her şeyini ortaya koymuş olan Türk milleti çetin bir imtihan geçirmişti. Bir yandan İngilizlerin cephe, araç ve gereç yönüyle sürekli destekledikleri Yunanlılar, bir yandan ani bas-kınlarla halkı canından bezdiren Ermeni çeteleri, diğer yandan ise güneyde işgal ve tecavüzlerini sürdüren Fransızlar Millî Mücadele'yi çetin bir imtihana dönüştürmüştür. Hâkimiyet-i Milliye bu durumu *Üç Büyük İmtihan* başlığı altında ve canlı bir üslupla anlatır:

“Erkân-ı Harbiye Reisi İsmet Paşa dün Meclis'te muhtelif cephe havadislerini arz etmişlerdir. İsmet Paşa âtideki sözlerle hâdiseleri ifade et-

⁶ İmzasız, Cephelerde, **Hâkimiyet-i Milliye**, 28 Haziran 1336 / Pazartesi, Numara 41, Sayfa 4, Sütun 1.

miştir: Cephelerde kanlı müsademeler devam etmektedir. Düşman, taarruzlarını kanlı bir biçimde sürdürmektedir. Ancak Türk kütâtı düşmana büyük zayıat verdirmiştir. (...) İğdir havalisinde devam eden muharebede düşman müfrezesi iki top terk etmek zorunda kalmıştır. İğdir mıntıkasında muharebeler devam ederken Ermeniler yeni bir taarruza başlamışlardır. Muharebe sonrasında Ermeni sürülerinden de elde edilen topraklarla bu miktar 19'a ulaşmıştır.”⁷

Taarruzlar sürerken Türk müfrezeleri yeni yeni muvaffakiyetler elde etmişlerdir. Soğukların başladığı ve karın bütün şiddetiyle yağmaya devam ettiği Kasım 1920’de askerlerimiz cephede kahramanca çarpışmışlardır:

“Kış, soğuk her taraftan muharebeleri adım adım karşılıyor. Tabiatın bütün bu manialarına rağmen askerlerimiz cephelerimizde kahramanca çarpışıyorlar. Cenup cephemizde yine başka kahramanlık eserleri görülüyor. Adana ve Antep son zamanların en kutsî iki kahramanı oldu. Adana ve Antep, karşılarındaki medenî vasıtalar ne olursa olsun yeni yeni kahramanlıklar gösteriyor. Antep, hâlâ Fransız gülleleri altında her gün bir parça daha toprak oluyor. Antep toprakları biraz daha temiz kanla ıslanıyor. Fakat Antep bütün bunlara kalbinin ve bileğinin gücüyle cevap veriyor.”⁸

Anadolu bütün varlığı, canı ve kanıyla düşmanla mücadele ederken İstanbul daima Anadolu’nun zaafı olagelmıştır. İşgal güçleri, Anadolu’da istiklâli için savaşılan Millî ordunun karşısına İstanbul’u çıkarmışlar ve hep bunu bir koz olarak kullanmışlardır. Anadolu halkı İstanbul hükümeti ile Ankara hükümeti arasında bir seçim yapmış ve seçimini Ankara hükümetinden yana kullanmıştır. Milletın kalbi ve ruhu Ankara’dadır. Ancak İstanbul, işgal güçlerinin elinde bir oyuncağı gibi Anadolu’nun karşısına çıkarılmıştır:

⁷ İmzasız, Üç Büyük İmtihan, **Hâkimiyet-i Milliye**, 30 Teşrin-i Evvel 1336 / Cumartesi, Numara 70, Sayfa 1, Sütun 3-4.

⁸ İmzasız, Cephelerde, **Hâkimiyet-i Milliye**, 7 Teşrin-i Sâni 1336 / Pazar, Numara 72, Sayfa 1, Sütun 5.

“İstanbul’da devlet adamlarından, paşalarından, beyefendilerinden, gazetecilerine ve küçük İstanbul burjuvalarına varıncaya kadar herkes bilerek veya bilmeyerek düşman dolaplarına alet olmak istidâdı gösteriyor. Fakat şunu temin edebiliriz ki İstanbul böyle çeşit çeşit zümreleriyle Anadolu için ne kadar muzır olursa olsun Anadolu da artık kendisi için zaafın nereden ve nasıl geldiğini anlamıştır. İstanbul şimdiye kadar Anadolu’nun zaafı olmuştur. Binaenaleyh, İstanbul artık Anadolu’nun zaafı değildir. Çünkü Anadolu artık zayıf değildir.”⁹

Hâkimiyet-i Milliye’de cephe havadisleriyle ilgili çıkan haberlere göre Anadolu, artık güçlenmiş ve istiklâl mücadelesini başarıyla yürütmüştür. Seneler süren Millî Mücadele artık ilk meyvelerini vermeye başlamıştır. Türk ordusunu bundan böyle yeni zaferler beklemektedir. Ordumuz, Yunanlılar karşısında İnönü’nde çetin bir imtihan vermiş ve “Türk’ün Ateşle İmtihanı” İnönü’nde zaferle sonuçlanmıştır.

SONUÇ

Hâkimiyet-i Milliye gazetesi Millî Mücadele yıllarında Anadolu’nun Sesi görevini görmüş, işgalleri günü gününe takip etmiş ve halkı işgallere karşı bilinçlendirmiştir. Bu süreçte Mustafa Kemal gazetede editörlük ve köşe yazarlığı yapmıştır. Mustafa Kemal imzasıyla yüzlerce yazı kaleme almıştır. Ancak bu yazıların tümü eski yazılı metinler olarak arşivlerde saklanmaktadır. Bu yazıların bir kısmı günümüz harflerine aktarılmış ama büyük bir kısmı da aktarılmayı beklemektedir. Gazetede işgaller, Millî Mücadele ve halkın işgallere karşı bakışı, Kuvâ-yı Milliye konuları işlenmiş ve halk bu şekilde bilinçlendirilerek işgaller sonrasında kurulacak yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin fikrî temelleri atılmıştır. Bu yönüyle Hâkimiyet-i Milliye gazetesi Millî Mücadele’nin bir yayın organı olmuş ve bu süreçte önemli görevler üstlenmiştir.

⁹ İmzasız, Anadolu’nun Zaafı, **Hâkimiyet-i Milliye**, 22 Kânûn-ı Sâni 1337 / Cumartesi, Numara 100, Sayfa 1, Sütun 1-2.

KAYNAKÇA

- “Anadolu’nun Zaafı”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 22 Kânûn-ı Sâni 1337 / Cumartesi, Numara 100, Sayfa 1, Sütun 1-2.
- “Cephelerde”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 28 Haziran 1336 / Pazartesi, Numara 41, Sayfa 4, Sütun 1.
- “Cephelerde”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 7 Teşrin-i Sâni 1336 / Pazar, Numara 72, Sayfa 1, Sütun 5.
- “İşgâlin Mâhiyeti ve Neticesi”, **Hâkimiyet-i Milliye** (Başyazı), 3 Nisan 1336 / Cumartesi, Numara 19, Sayfa 1-2, Sütun 1-2-3-4 / 1.
- “Maraş’da Vaziyet”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 21 Şubat 1336 / Cumartesi, Numara 10, Sayfa 3, Sütun 2-3.
- “Üç Büyük İmtihan”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 30 Teşrin-i Evvel 1336 / Cumartesi, Numara 70, Sayfa 1, Sütun 3-4.
- “Yunan Çeteleri ve Hazırlıklar”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 24 Şubat 1336 / Salı, Numara 11, Sayfa 3, Sütun 1.
- Yüzbaşı Süheyl İzzet, “Anzavur’un Mel’anetleri”, **Hâkimiyet-i Milliye**, 27 Mayıs 1336 / Perşembe, Numara 33, Sayfa 2-3, Sütun 1-2-3 / 1.

